O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY GVARDIYASI
TOSHKENT “TEMURBEKLAR MAKTABI”
HARBIY-AKADEMIK LITSEYI

“TEMURBEKLAR MAKTABI” HARBIY AKADEMIK LITSEYLARIDA ZAMONAVIY TA’LIM JARAYONINI TASHKIL ETISH ISTIQBOLLARI

respublika ilmiy-amaliy konferensiya
MATERIALLARI

Toshkent shahri, 2021 yil 28 sentabr

““Temurbeklar maktabi” harbiy akademik litseylarida zamonaviy ta’lim jarayonini tashkil etish istiqbollari” respublika ilmiy-amaliy konferensiya materiallari. Toshkent, O‘zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasi Toshkent “Temurbeklar maktabi” harbiy-akademik litseyi, 2021.- 313 b.

Konferensiya materiallari O‘zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasi Toshkent “Temurbeklar maktabi” harbiy-akademik litseyi Pedagogik kengashida muhokama qilingan va nashrga tavsiya etilgan. 2021 yil “23” sentabr kunidagi 2-sonli bayonnoma.

Mazkur to‘plamda O‘zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasi sohaviy xizmatlari, respublikamizning yetakchi oliy-harbiy ta’lim muassasalari professor-o‘qituvchilari hamda sohaviy mutaxassislar bilan hamkorlikda o‘tkazilgan respublika ilmiy-amaliy konferensiyasida “Temurbeklar maktabi” harbiy akademik litseylarida zamonaviy ta’lim jarayonini tashkil etish istiqbollari uning muammolari va yechimi bo‘yicha mavjud bo‘lgan ayrim muammolarni aniqlab, ularning yechimini topish, ushbu sohadagi ma’lumotlar bilan tanishish hamda yetakchi tashkilot va muassasalar mutaxassislari bilan o‘zaro tajriba almashish maqsadida tayyorlangan ma’ruzalari keltirilgan.

Ushbu to‘plam bo‘linma komandirlari, oliy ta’lim muassasalari professor-o‘qituvchilari, kursant va tinglovchilari, ilmiy izlanishlarni olib borayotgan tadqiqotchilar, shuningdek, Qurolli Kuchlar harbiy xizmatchilari uchun mo‘ljallangan.

Mualliflarning nuqtai-nazarlariga putur yetkazmaslik maqsadida to‘plamga kiritilgan materiallar faqatgina texnik jihatdan tahrir qilingan, shuning uchun tahrir hay’ati matnlarda uchraydigan ba’zi bir noaniqliklar uchun javobgarlikni o‘zidan soqit qiladi.

Tahririyat hay’ati: t.f.n., dots. Sh.M.Asranov, t.f.n. I.Yu.Inoyatov, bosh o‘qituvchi M.M.Komilova, yetakchi o‘qituvchi D.A.Uljayeva, bosh o‘qituvchi M.A.To‘xtaboyeva, bosh o‘qituvchi D.S.Nuriddinova, katta o‘qituvchi B.Sh.Rahmonova, bosh o‘qituvchi X.U.Irisboyeva, bosh o‘qituvchi L.Yu.To‘rayeva, bosh o‘qituvchi G.R.Xasanova, katta o‘qituvchi A.A.Axmedjanov.

Konferensiya kotibi: Toshkent “Temurbeklar maktabi” harbiy-akademik litseyi ona tili va adabiyoti bosh o‘qituvchisi N.M.Ishmatova.

© O‘zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasi Toshkent “Temurbeklar maktabi” harbiy-akademik litseyi, 2021

harbiy jamoaga kirar ekan, uning an'analarini davom ettiruvchi vorisga aylanadi. An'analar o'z mazmuniga ko'ra, paydo bo'lish muhiti va mansubligiga binoan turlichadir, lekin ularning tarbiyaviy ta'siri doimo kattadir. Ta'lim jarayonida an'analardan foydalanish shaxsiy tarkibning g'oyaviy yetukligiga, jangovar mahoratning o'sishiga, harbiy intizomni mustahkamlashga, jamoaning jipsligini ta'minlashga, salbiy holatlar vujudga kelishining oldini olishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Satibaldiyev A., Karimjonov A. «Harbiy pedagogika» nashriyoti, TDPU Toshkent 2005-y.

2. Abduqodirov A.S., Ahmedov G'. Harbiy xizmat axloqi. O'quv qo'llanma Sharq nashriyoti Toshkent 2007-y.

3. Nasriddinov Ch.R. «Harbiy psixologiya va pedagogika» nashriyoti, TDPU Toshkent 2008- y.

HARBIY VATANPARVARLIK TARBIYASI PRINSIPLAR

Samadov A.A.
Buxoro davlat universiteti Harbiy ta'lim fakulteti

Annotatsiya. Ushbu maqolada harbiy vatanparvarlik tarbiyasi prinsiplari – yoshlar tarbiyasining samaradorligi yoritilgan

Kalit so'zlar:tarbiya, harbiy, vatanparvarlik, qonun, Vatan, mudofaa

Harbiy vatanparvarlik tarbiyasi jangovar, faol, hujum qila oladigan xususiyatga ega bo'lishi, Vatan himoyasiga mamlakat yoshlarni tayyorlashda zarur choralar qabul qilishi kerak. Harbiy vatanparvarlik tarbiyasida barcha haqiqiy hollarini vaqt davomida rivojlanishi va o'zgarishi sifatida ko'rib chiqishni ko'zda tutadigan aniq – tarixiy yondashish prinsipi juda katta ahamiyatga ega. Bu prinsip avvalombor aniq–tarixiy vaziyatdagi harbiy-vatanparvarlik tarbiyasi mazmuni, shakl va uslublarining muvofiqligini nazarda tutadi. Aniq, tarixiy yondashish prinsipi xalq, Qurolli Kuchlarning qahramonona tarixi asosida inson tarbiyasi bilan chambarchas bog'liq bo'lgan harbiy-vatanparvarlik ishida

namoyon bo‘ladi. Shunga ko‘ra haqiqatni o‘zgartirmagan holda tarixiy voqealarni obyektiv yoritish katta ahamiyatga ega.

Harbiy vatanparvarlik ishlarining muhim prinsiplaridan biri – vatanparvarlik va baynalminal tarbiya birligidir. Barcha tarbiyachilar faoliyatida vatanparvarlik va baynalminal vazifalar organik o‘zaro bog‘langanligi va o‘zaro shartlanganligi jangchi shaxsini shakllantiradigan, doimiy ravishda nima uchun u qo‘liga qurol olgani va himoya qilayotganini eslatib turadigan qudratli omil bo‘lib xizmat qiladi. Harbiy vatanparvarlik tarbiya prinsiplaridan biri yoshlarning turli guruhiga farqli yondashishida mujassamlashgan. Bu prinsip harbiy vatanparvalik tarbiyasining manfaalatlari va o‘ziga xos xususiyatlari, ko‘p millatli davlatimiz turli millat va xalqlari urf -odatlari va milliy an’analarini hisobga olgan holda qurish kerakligini talab etadi. Harbiy vatanparvalik tarbiyasi samaradorligi aniq vazifalar, mazmun, shakl, uslub va vositalar, o‘ziga xos ma’lum vazifalarni hal etadigan turli davlat va ijtimoiy organlar, tashkilot va muassasalarni o‘z ichiga oladigan mavjud ma’lum bir tizim orqali amalga oshiriladi. Bu tizim umumiy xususiyatga ega, ya’ni yoshlarda vatanparvarlik ongini shakllantirish, jamiyatimizning barcha oliy va o‘rta maxsus ta’lim muassasalarining vazifasi hisoblanadi. Ikkinchidan, u uzluksiz, inson hayotining barcha bosqichlarida yaxlit faoliyat hisoblanib, uchinchidan, zero armiya va xalq ajralmas birlikka asoslanganligidadir.

Bizning oldimizda o‘tmishning asoratlaridan ozod bo‘lgan, o‘zining mustaqil fikriga ega, o‘z millati va Vatan manfaatlari yo‘lida fidoyilik ko‘rsatishga qodir bo‘lgan barkamol vorislarni tarbiyalab yetkazish vazifasi turibdi. Harbiy vatanparvalik tarbiyasini tashkil qilish uchun tinch va jangovar vaziyatdagi harbiy xizmat sharoitlarida bilishlarning psixologik faoliyatini o‘rganuvchi harbiy psixologiya ham muhim ahamiyatga ega. Harbiy psixologiya Vatanimiz himoyasi uchun o‘z burchini bajarishga yoshlarni psixologik tayyorlash bo‘yicha amaliy tavsiyalarni ishlab chiqadi. Psixologik fan inson shaxsiyoti, ichki ma’naviy dunyosi, o‘zini tutish omillari, bir-biridan xususiyati, qiziqishlari bilan farqlanadigan kishilar bilan harbiy vatanparvalik tarbiyasini to‘g‘ri tashkil qilishni yaxshi tushunishga yordam beradi. Tarbiyachilarning psixologik

fanni yaxshi bilishi, ularga O‘zbekiston Respublikasi turli faoliyatdagi va Qurolli Kuchlarida xizmat qilishga tayyorlash masalalarini muvaffaqiyatli hal etishga yordam beradi. Yoshlarning harbiy vatanparvalik tarbiyasi, shuningdek, zamonaviy urush xususiyati, qurollangan jang vosita va shakllari, qonuniyligi, jangovar harakatlar sharoitlarini ochib beradigan harbiy fan bo‘lib, qoida va xulosalarini hisobga olish omillari, bir-biridan xususiyati, qiziqishlari bilan farqlanadigan kishilar bilan harbiy vatanparvalik tarbiyasini to‘g‘ri tashkil qilishni yaxshi tushunishga yordam beradi. Tarbiyachilarning psixologik fanni yaxshi bilishi, ularga O‘zbekiston Respublikasi turli faoliyatdagi va Qurolli Kuchlarida xhizmat qilishga tayyorlash masalalarini muvaffaqiyatli hal etishga yordam beradi. Yoshlarning harbiy vatanparvalik tarbiyasi, shuningdek, zamonaviy urush xususiyati, qurollangan jang vosita va shakllari, qonuniyligi, jangovar harakatlar sharoitlarini ochib beradigan harbiy fan bo‘lib, qoida va xuloslarini hisobga olgan holda tashkil qilinadi. Harbiy fan har bir kishi qanday ma’naviy-siyosiy, psixologik va jangovar xislatlarga ega bo‘lishi, Vatan himoyachisi majburiyatini muvaffaqiyatli bajarishi uchun unga qanday bilim, ko‘nikmalar zururligi haqidagi savollarga javob beradi. Harbiy vatanparvarlik tarbiya ilmiy asoslari, Vatan himoyasiga yoshlarning ma’naviy siyosiy va jismoniy tayyorgarligi bo‘yicha amaliy faoliyatning mazmuni, tashkili, shakl va metodlarini aniqlovchi boshlang‘ich nizomlar, asos soluvchi qoidalar, talablarini bildiradigan prinsiplarda tatbiq qilinadi hamda aniqlashtiriladi.

Harbiy vatanparvarlik tarbiyasi prinsiplari o‘z mohiyatiga ko‘ra obyektivdir. Ular haqiqiy holat, real aloqa va munosabatlari aksi, mamlakat mudofaasiga xalqni tayyorlash bo‘yicha davlat va ijtimoiy tashkilotlarning ilmiy asoslangan, maqsadga yo‘naltirilgan faoliyat ifodasidir. Hozirgi paytda harbiy vatanparvarlik tarbiyasining mazmuni va jarayoni Respublikamizning o‘quv muassasa ta’lim tizimi bilan yangilanishi, mamlakat ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi jadallashuvi, Vatan himoyasidagi insoniy omillar o‘rnining o‘sib borishi va jangovar mehnat tashkilidagi keskin o‘zgarishlari bilan yuzaga kelgan an’analar bilan boyishi kerak.

Harbiy vatanpavarlik tarbiyasi o‘z o‘rnida, albatta, jismoniy tarbiyaga katta ta’sir ko‘rsatadi. Jismoniy tarbiya yetarli darajada yoshlar ma’naviy rivojlanishi, unda yuqori ma’naviy xislatlarning shakllanishiga yordam beradi. Jismoniy chiniqish jarayonida yigitlar amalda qiyinchiliklarni yengishga, chidamli, botir va qat’iy bo‘lishga o‘rganadi. Sport bilan shug‘ullanib, yigitlar o‘zida mardlik, botirlik, iroda, qat’iylik, o‘z kuchiga ishonchni ishlab chiqadi – bu xislatlar Vatanning mohir himoyachisi uchun juda zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Harbiy - Vatanparvarlik tarbiyasi asoslari. «Ma’rifat» nashriyoti 1988.

2. E.Umarov, M.Abdullayev. Ma’naviyat asoslari. “Sharq” nashriyoti 2005 y.

ПРОБЛЕМЫ ИЗУЧЕНИЯ СОВРЕМЕННОГО РУССКОГО ЯЗЫКА И РОЛЬ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ПРИ ЕГО ИЗУЧЕНИИ

Г. Кадирова

Шахрисабский военно-академический лицей «Темурбеклар мактаби»

Annotatsiya. Ushbu maqolada muallif harbiy ta’lim muassasalarida rus tilini o‘rganish muammolari va ularning sabablarini ochib beradi. Shuningdek, rus tilini o‘rganishda mavjud bo‘lgan muammolarni o‘rganadi – bu o‘quvchilarning og‘zaki va yozma nutqining zaifligi, suhbatni davom ettira olmaslik va o‘z nuqtai nazarini bildira olmasligidir. Muallif rus tilini o‘rgatishning asosiy maqsadi nutq kompetensiyasini rivojlantirish bo‘lishi kerak deb hisoblaydi, bunda o‘zaro bog'liqlikda maqsadli tilning fonetik, leksik va grammatik jihatlari hisobga olinishi kerak. O‘qituvchining ishi o‘quvchilarning mustaqil fikrlash va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga, o‘quvchilarning og‘zaki va yozma nutqini yaxshilashga qaratilgan bo‘lishi kerak. Maqolada muallif tomonidan innovatsion texnologiyalardan foydalanish misollari keltirilgan.

Atoyev A.X.	xizmatchilarining tarbiya tizimi	
Jo‘rabayev K.K., Meliqo‘ziyev J.G‘.	Harbiy jamoa psixologiyasi va shaxsiy tarkibni jipslashtirishda ofitserlar faoliyatini hisobga olish	285
Samadov A.A.	Harbiy vatanparvarlik tarbiyasi prinsiplar	288
Кадирова Г.	Проблемы изучения современного русского языка и роль инновационных технологий при его изучении	291
Бектурдиева Ш. С.	Ҳарбий хизматда чет тилларни билиш аҳамияти	298
Ўринбоева Д.А.	Академик лицейларда тарих фанини ўқитиш ва такомиллаштириш.	304

“TEMURBEKLAR MAKTABI” HARBIY AKADEMIK LITSEYLARIDA ZAMONAVIY TA’LIM JARAYONINI TASHKIL ETISH ISTIQBOLLARI

respublika ilmiy-amaliy konferensiya
MATERIALLARI

Toshkent shahri, 2021 yil 28 sentabr

Muharrir: t.f.n. Inoyatov I.Yu.
Texnik muharrir: Irisboyeva X.U., Shakirova N.A.

Bosishga ruxsat etildi: 27.09.2021 y. Buyurtma № 80. Bichimi 60x84/16.
Times New Roman garniturasi bilan raqamli bosma usulda chop etildi.
Shartli bosma tabog‘i 19,62. Adadi 20 nusxa.

O‘zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti bosmaxonasi